

SOVJETISKE KRIGSFANGER I NORGE
SOVIET PRISONERS OF WAR IN NORWAY

SOVJETISKE KRIGSFANGER I NORGE

I år er det 65 år siden seieren over nazistene i 1945.

Den 22. juni 1941 angrep den tyske hær Sovjetunionen. Det som fulgte ble en utryddelseskrig som også førte til et stort antall sovjetiske krigsfanger. 5.7 millioner ble tatt til fange i tiden etter angrepet og frem til februar 1945. 3.3 millioner døde i tysk fangenskap.

Dette er ufattelig store tall og sier mye om de enorme lidelser som også innbyggerne i Sovjetunionen ble påført under krigsårene og om all den sorg og savn som etterlatte familier, pårørende og venner i hjemlandet har følt etter krigen.

100.000 sovjetiske krigsfanger ble sendt til Norge. Om lag 13.700 av dem døde på norsk jord. De sovjetiske tapene her, de døde krigsfanger og de falne under felttoget høsten 1944, oversteg de samlede norske tap under hele krigen.

Den norske befolkningen i de områdene av landet hvor de tyske straffeleirene ble lagt, fikk et gruvekkende innsyn i den behandlingen disse fangene ble utsatt for og fattet sympati for deres vanskelige situasjon. Det var ikke få norske borgere som under den tyske okkupasjonen etter beste evne forsøkte å hjelpe fangene med å stikke til dem mat der det viste seg å være mulig. Nordmenns møte med sovjetiske krigsfanger ble preget av sympati og medfølelse.

Etterpå – i løpet av den første fasen av den kalde krigen – var det imidlertid ikke mulig å opprettholde kontakt mellom nordmenn og overlevende sovjetiske krigsfanger. Temaet ble skjøvet i bakgrunnen.

Men i de senere årene er vi gledelig nok vitne til økt oppmerksomhet om de sovjetiske krigsfangenes skjebne. Derfor er denne utstillingen som åpnes i Oslo et viktig tiltak som kan bidra til mer informasjon og flere analyser av skjebnen til de sovjetiske krigsfangene i Norge.

De sovjetiske krigsfangenes tilværelse her i krigsårene er et stykke norgeshistorie med mange individuelle historier. Det er fortellinger om sorg, slit, savn og svært hardt arbeid. Det er fortellinger om samhold blant fangene og om kontakt med nordmenn utenfor piggrådene. Fortellinger som rører ved oss og berører oss alle. Utstillingen som vises i Forsvarsmuseet i Oslo forteller dette viktige historie-kapitlet.

Krigshistorien er en betydelig del av Norge og Russlands felles erfaringer. Erfaringer som danner en del av grunnlaget for forholdet mellom de to nabofolk.

I dag kjennetegnes relasjonene mellom Norge og Russland av en bredde og dybde – utenrikspolitisk, økonomisk, kulturelt og mellomfolkelig – som vi aldri har hatt tidligere. Det er ikke minst en ny giv i kultursamarbeidet, illustrert gjennom den norsk-russiske handlingsplanen for kultursamarbeid i nordområdene.

Kulturminister Anniken Huitfeldt
Utenriksminister Jonas Gahr Støre
Oslo, april 2010

SOVIET PRISONERS OF WAR IN NORWAY

This year it is 65 years since the victory over the Nazis in 1945.

On 22 June 1941, the German army attacked the Soviet Union. What followed was a war of extermination that also resulted in a large number of Soviet POWs. Around 5.7 million were taken prisoner from the outbreak of war up to February 1945. Of these, 3.3 million died in German captivity.

These inconceivably large numbers tell us just how terribly the inhabitants in the Soviet Union suffered during the war years, and remind us of all the sorrow and grief felt by families, survivors and friends in the home country after the war.

A total of 100 000 Soviet POWs were sent to Norway, and around 13 700 of these died on Norwegian soil. The Soviet losses here, i.e. the POWs who died and those who fell during the campaign in the autumn of 1944, exceeded the total number of Norwegian losses during the entire war.

The Norwegian people in the regions with German POW camps were shocked witnesses to the appalling treatment these prisoners endured and felt deep sympathy for their hardships. During the German occupation, many Norwegian citizens tried as best they could to give the POWs food whenever possible. The encounter between Norwegians and Soviet POWs was generally characterised by sympathy and empathy.

Later – during the initial phase of the cold war – it proved to be impossible to maintain contact between Norwegians and the surviving Soviet POWs, and this part of our history was pushed into the background.

In recent years, however, we are pleased to see that greater attention is being paid to the fate of the Soviet POWs. The exhibition now being opened in Oslo is therefore a very important initiative that will help provide more information and more analyses of the fate of Soviet POWs in Norway.

The lives of Soviet POWs in Norway during the war years, is a part of Norwegian history that comprises many individual fates. They are narratives of sorrow, struggle, loss and harsh labour. They are narratives of support and comradeship among the POWs, and of contact with Norwegians on the other side of the barbed wire fences. These narratives touch us and concern us all. The exhibition on display in the Norwegian Armed Forces Museum in Oslo tells us about this important chapter in our history.

Our war history is an important part of the shared experiences between Russia and Norway – experiences that are part of the relationship between these two neighbouring peoples.

The relations between Russia and Norway are today characterised by a scope and depth never seen before in the areas of foreign policy, economics, cultural affairs and the relationship between our peoples. Not least, our cultural cooperation is flourishing, illustrated by the Norwegian-Russian action plan for cultural cooperation in the northern regions.

Anniken Huitfeldt, Minister of Culture
Jonas Gahr Støre, Minister of Foreign Affairs
Oslo, April 2010

INNLEDNING / INTRODUCTION

Tyskernes råskap overfor de sovjetiske krigsfangene i Norge er et uhyggelig kapittel i vår egen krigshistorie. De 100 000 sovjetiske krigsfangene og de omlag 13 700 som døde blant dem, viste en annen side ved krigens virkelighet enn hva folk ellers hadde vært vitne til her i landet siden krigen startet. De lange rekkene av utsultede og avkreftede fanger på vei til tungt arbeid var et rystende syn.

Fangene ble betraktet som arbeidsdyr som bare hadde krav på rettfærdig og menneskelig behandling hvis de fulgte tyske ordre. Behovet for sovjetisk arbeidskraft i Norge sto i nær forbindelse med tyskernes syn på Norge som et skjebneområde. Krigsfangenes innsats fikk stor betydning for utbyggingen av norsk infrastruktur, og medvirket med dette på lang sikt til moderniseringen i Norge.

Med over 80 000 frigitte sovjetiske krigsfangene ute av landet ble de lett utelatt fra vår nasjonale krigshistorie. Fokuset skiftet fra minnet om krigsfangenes skjebne på norsk jord i krigsårene til erindring omkring krigsfangenes skjebne etter hjemkomsten. Krigsfangene var ikke lenger betraktet som ofre for nazismen, men ofre for stalinismen.

Den såkalte Operasjon Asfalt i 1951 er en dramatisk hendelse knyttet til erindringen om de sovjetiske krigsfangene. Norske myndigheter bestemte dette året at alle sovjetiske krigsgraver skulle flyttes til en egen krigskirkegård på øya Tjøtta på Helgelandskysten. Flyttingen resulterte i at monumenter og kors over ofrene ble fjernet på en rekke steder. Operasjonen ble et eksempel på politiseringen av krigsfangenes historie ved at den var nært knyttet til den kalde krigens politikk. Forholdene omkring den makabre flyttingen bidro til at krigsfangenes historie ble skjøvet ytterligere vekk fra den nasjonale krigshistorien.

Identifikasjon av sovjetiske ofre på norsk jord i krigsårene og kartlegging av krigsminnesmerker over ofrene er nå en del av forskningsprosjektet «Painful Heritage». Prosjektet er et samarbeid mellom Falstadsenteret og Vitenskapsmuseet NTNU, støttet av Norges Forskningsråd. Et av prosjektets mål er å øke kunnskapen om de sovjetiske ofrenes skjebne på norsk jord.

Dr. Marianne Neerland Soleim
Falstadsenteret, april 2010

German brutality against Soviet POWs in Norway is a dark chapter in our war history. The 100 000 Soviet POWs and the approximately 13 700 who died here revealed another side of the realities of war than what people had witnessed in this country since the beginning of the war. The long rows of starving and emaciated POWs, staggering off to hard manual labour, were an appalling sight.

The prisoners were regarded as work animals who could only expect fair and humane treatment if they followed German orders. The need for Soviet labour in Norway was closely connected to the German view that Norway was of strategic importance in the war. The efforts of the POWs contributed greatly to the development of the Norwegian infrastructure, and thus in the long term helped to modernise Norway.

After more than 80 000 liberated Soviet POWs had left Norway, they soon dropped out of our national war history. The focus shifted from the memory of the fate of the POWs on Norwegian soil during the war years to thoughts about their fate after they had returned home. The POWs were no longer considered victims of the Nazis, but victims of Stalinism.

In 1951, Operasjon Asfalt (Operation Asphalt) was a dramatic event that pushed the memory of the Soviet POWs further into the background. In this year, the Norwegian authorities decided that all Soviet POW graves should be moved to a special war cemetery on the island of Tjøtta on the Helgeland coast. This meant that memorial stones and crosses marking burial sites were removed from many places. This operation was an example of how the history of the POWs was politicised due to cold war policy. The circumstances surrounding this macabre removal helped to push the history of the POWs even further into the back pages of our national war history.

Now, the research project «Painful Heritage» is working on identifying Soviet victims on Norwegian soil during the war years and locating war memorials of the victims. The Falstad Centre and NTNU's Museum of Natural History and Archaeology are cooperating on this project, which is funded by the Norwegian Research Council. One of the aims is to increase our knowledge of the fate of the Soviet victims on Norwegian soil.

Dr. Marianne Neerland Soleim
The Falstad Centre, April 2010

SOVJETISKE KRIGSFANGER I NORGE / SOVIET PRISONERS OF WAR IN NORWAY

Den 22. juni 1941 angrep den tyske hæren Sovjetunionen. Med angrepet fulgte en nådeløs krig. Rundt 5.7 millioner sovjetiske soldater ble tatt til fange i tiden etter angrepet og frem til februar 1945. 3.3 millioner av disse krigsfangene døde i tysk fangenskap.

I løpet av 1941–1945 ble omlag 100 000 sovjetiske krigsfanger sendt til Norge. Størsteparten av disse fangene var soldater fra den Røde Armé. Omkring 9000 var sivile sovjetiske borgere. Av disse var nærmere 1400 kvinner og 400 barn.

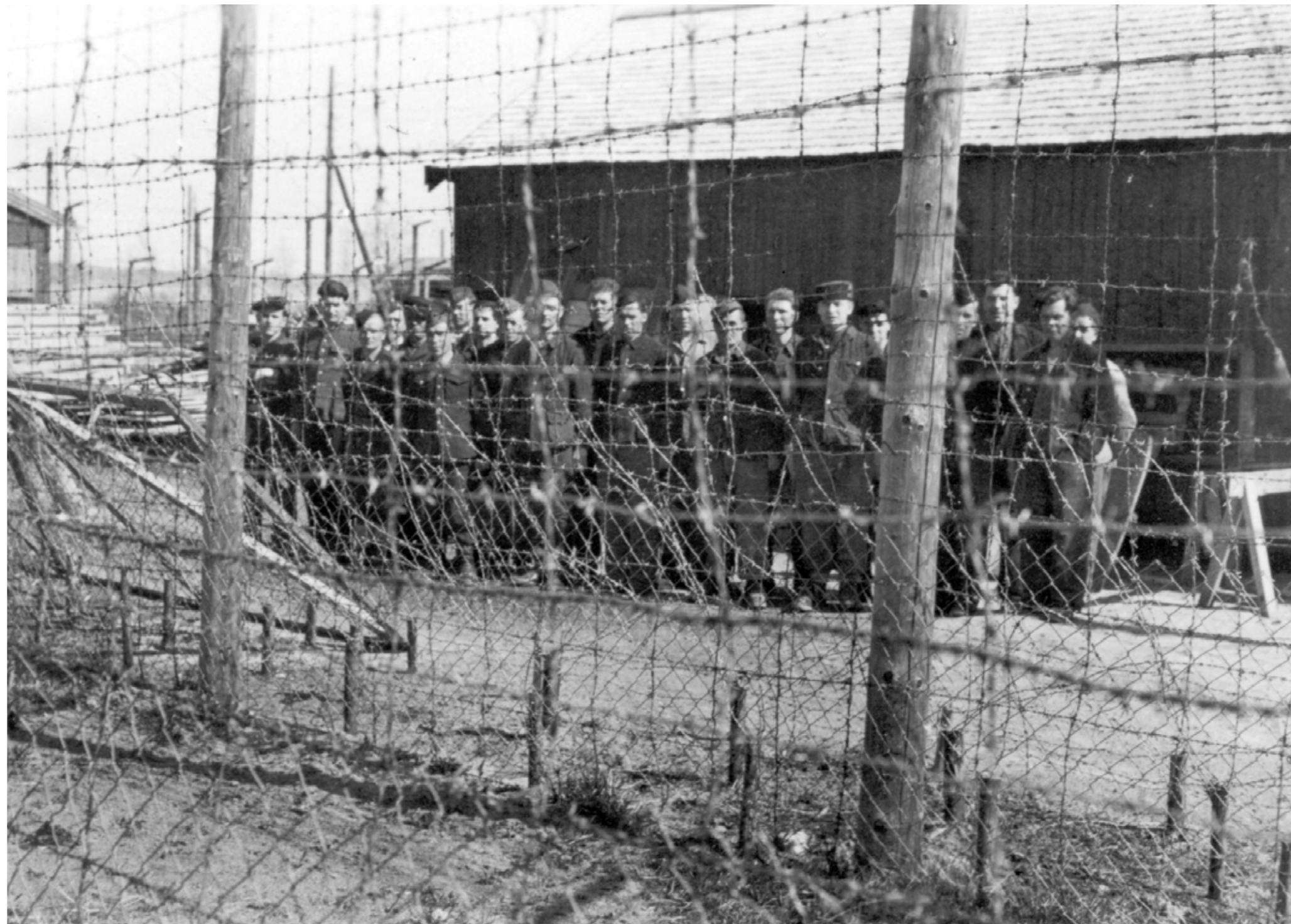
Fornedrelse, umenneskelig slit, sult og død preget tilværelsen til de sovjetiske krigsfangene som ble tvangssendt til Norge. Likevel hadde fangetilværelsen også lyspunkter. Samhold blant fangene og kontakt med nordmenn utenfor piggråden ga styrke.

On 22 June 1941, the German army attacked the Soviet Union. This attack was followed by a merciless war. Around 5.7 million Soviet soldiers were taken prisoner from the beginning of the war and up to February 1945; 3.3 million of these POWs died in German prison camps.

From 1941 to 1945, approximately 100 000 Soviet POWs were sent to Norway. Most of these POWs were soldiers from the Red Army, while around 9000 were civilian Soviet citizens, including around 1400 women and 400 children.

Humiliation, slavery, hunger and death dominated the life of the Soviet POWs who were sent to Norway. However, there were some bright spots in the dreary camp life. The companionship and loyalty among the prisoners and contact with Norwegians outside the barbed wire gave strength.

*Sovjetiske krigsfanger. Falstad fangeleir 1945.
Fotoeier: Falstadsenterets arkiv.
Soviet POWs. Falstad POW camp 1945.
Owner of photo: Falstad Centre archives.*

TVANGSSENDT TIL NORGE / SHIPPED TO NORWAY

De første transportene med sovjetiske krigsfanger ankom Norge i august 1941. Mange av soldatene som var tatt til fange i Sovjetunionen i juni dette året ble først sendt til Polen eller Tyskland. Deretter ble de stuet inn i lasteskip og sendt til Norge.

Utslitte etter flere døgn på havet med lite forsyninger og elendige sanitærforhold ombord kom fangene til norske havner. De ble sendt videre med skip eller tog til en uviss skjebne i tyske krigsfangeleirer. Krigsfangene ble plassert i et leirsystem med nærmere 500 fangeleirer fordelt over hele Norge.

Alle militære sovjetiske krigsfanger som ble sendt til Norge var plassert i en samleleir, Stalag, eller arbeidsbataljon underlagt Wehrmacht. Samleleirene var en overordnet institusjon for krigsfangesystemet i Norge. I virkeligheten var de styrt av den tyske hæren som konkurrerte med flyvåpen, marine og Organisation Todt om fordeling av krigsfangenes arbeidskraft.

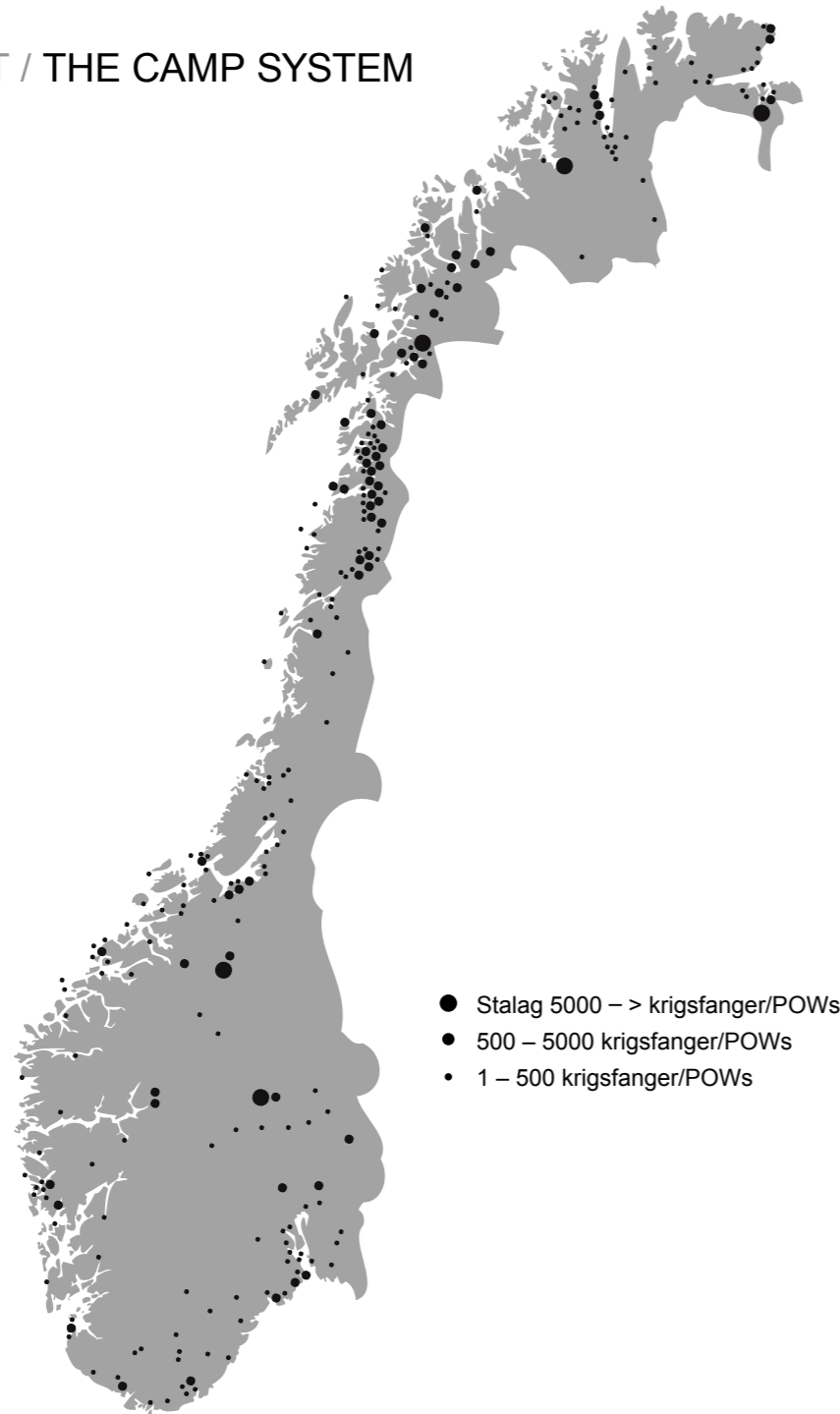
The first Soviet prisoners of war were shipped to Norway in August 1941. Many of the soldiers taken as prisoners in the Soviet Union in June of that year were first shipped to Poland or Germany, and then crammed on board cargo ships and sent to Norway.

The prisoners arrived in Norwegian ports utterly exhausted after several days at sea with scant supplies and terrible sanitation on board. They were then forwarded by ship or train to an uncertain fate in prison camps. The Germans had a network of close to 500 prison camps across Norway.

All military Soviet POWs sent to Norway were placed in a collective camp, Stalag, or work battalion, under the German «Wehrmacht». These camps were an overarching institution for the POW system in Norway. In reality, they were controlled by the German army which was in competition with the German air force, navy and Organisation Todt over distribution of the POWs' forced labour.

*Sovjetiske krigsfanger på veiarbeid i Salten.
Fotoeier: Salten Museum.
Soviet POWs on roadworks in Salten.
Owner of Photo: Salten Museum*

LEIRSYSTEMET / THE CAMP SYSTEM

SLAVEARBEID PÅ NORSK JORD / SLAVE LABOUR ON NORWEGIAN SOIL

De sovjetiske krigsfangene ble brukt som slavearbeidskraft av den tyske okkupasjonsmakten i Norge. Soldater tatt til fange under kamper på Balkan og i Sovjetunionen ble satt til å arbeide på tyskernes omfattende byggeprosjekter.

Etter ordre fra Hitler gjennomførte den halvmilitære organisasjonen Organisation Todt en rekke byggeprosjekter i Norge og Danmark. Her i landet ble sovjetiske krigsfanger brukt til bygging av jernbane, veier, flyplasser og festningsanlegg.

Øverstkommanderende for den tyske okkupasjonsmakten i Norge, Falkenhorst, krevde 145 000 krigsfanger for å kunne gjennomføre Hitlers planer om en jernbane til Kirkenes. Disse planene ble ikke realisert. Men jernbaneprosjektet Nordlandsbanen ble delvis fullført ved hjelp av krigsfangenes arbeidskraft.

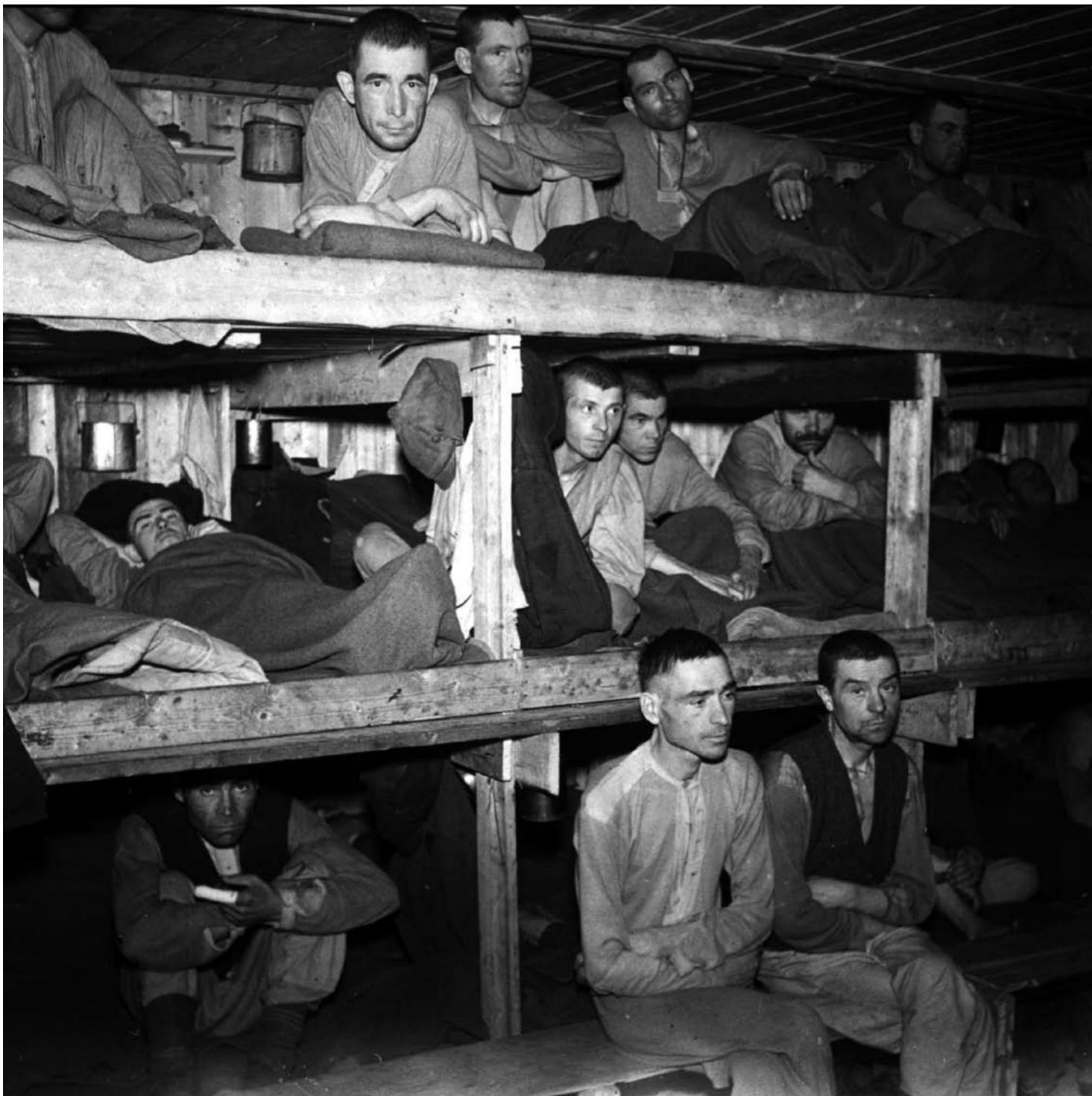
The Soviet POWs were used as slave labour by the German occupation forces in Norway. Taken prisoner during battles in the Balkans and the Soviet Union, these soldiers were forced to work on the Germans' huge construction projects.

On Hitler's orders, the paramilitary Organisation Todt carried out a number of construction projects in Norway and Denmark. In Norway, the Soviet POWs were used to build railways, roads, airstrips and fortresses.

General Falkenhorst, the commander in chief of the German occupation forces in Norway, demanded to be supplied with 145 000 POWs to be able to realise Hitler's plans for a railway to Kirkenes. These plans did not come to fruition, but the railway project Nordlandsbanen was in part completed by means of POW labour.

Sovjetiske krigsfanger i Oppdal underveis fra arbeid vinteren 1945. Fotoeier: Lars Gisnås.
Soviet POWs in Oppdal on the way from work in the winter of 1945. Owner of photo: Lars Gisnås.

LIVET I FANGENSKAP / LIFE IN THE PRISON CAMPS

Livet i leirene var preget av elendige forhold. Sykdom var kanskje den største faren for krigsfangene i Norge. Sykdommer som difteri, tuberkulose, vattersott og lungebetennelse spredte seg raskt. Mange døde også av mishandling og sult.

Mange leirer i Nord-Norge var rene dødsleirer på grunn av mangel på mat. I juli 1945 ble det registrert en grav på Trondenes i Harstad, som inneholdt 1800 døde. Av disse var 609 blitt skutt og resten hadde sultet i hjel.

I tillegg til de elendige matrasjonene viste tyskerne liten vilje til å utstyre krigsfangene med tilstrekkelig og brukbar bekledning. De elendige forholdene ble en slags tilleggsstraff til fangenskapet. Tilstrekkelig bekledning betød skillet mellom liv og død for de sovjetiske krigsfangene.

I steinbruddet på Engeløya i Steigen var det mange som døde og tyskerne prylte ofte de fangene som ble kraftløse og uføre. «Over alt hersket død» forteller Viktor Petrasjevskij. Hardt arbeid, dårlig ernæring og umenneskelige livsvilkår ødela fangenes helse. Disiplinen i leiren var svært streng og for ulike overtredelser ble fangene straffet med 10 til 25 eller 50 piskeslag. For tyveri eller fluktforsøk fikk fangene 50 piskeslag.

Prisoners in the camps were subjected to appalling conditions. Perhaps the greatest threat to POWs was sickness. Diseases such as diphtheria, tuberculosis, dropsy and pneumonia spread rapidly. Many also died from abuse and starvation.

Many of the camps in northern Norway were virtual death camps due to the lack of food. In July 1945, a burial site was found at Trondenes in Harstad with 1800 bodies. Of these, 609 had been shot and the rest had starved to death.

The pitiful food rations were not the only hardship the POWs had to contend with, as the Germans were not too interested in furnishing their prisoners with adequate clothing. The miserable conditions were like extra punishment in addition to their imprisonment. Sufficient clothing meant the difference between life and death for the Soviet POWs.

Many died in the quarry at Engeløya in Steigen, and the Germans often beat those prisoners who were too weak to work or disabled. «Death ruled everywhere,» says Viktor Petrasjevskij. Hard labour, poor food and inhumane conditions ruined the prisoners' health. Camp discipline was very strict and the smallest misconduct would be punished with 10 to 25 or even 50 lashes of the whip. Theft or an attempt to escape earned 50 lashes.

Side 12: Sovjetiske krigsfanger. Saltfjellet 1945.

Fotoeier: Riksarkivet.

Side 13: Sovjetisk krigsfange viser matskål. Verdal 1945.

Fotoeier: Elsa I. Dillan.

Page 12: Soviet POWs. Saltfjellet 1945.

Owner of photo: National Archives of Norway.

Page 13: Soviet POW showing food dish. Verdal 1945.

Owner of photo: Elsa I. Dillan.

FANGER PÅ FLUKT / ESCAPE

Den tyske okkupasjonsmakten betraktet flyktede sovjetiske krigsfanger som en trussel helt fra begynnelsen av krigen. Årsaken var frykten for spionasje, sabotasje og organisering av partisaner.

Tyske vakter beordret ofte sovjetiske krigsfanger til å gå foran dem, for deretter å skyte fangene bakfra. Senere rapporterte de at fangene var skutt fordi de forsøkte å flykte.

Sovjetiske krigsfanger på flukt til Sverige hadde få sjanser til å lykkes. De kunne som regel ikke norsk og var dårlig utstyrt med klær og fottøy. De rømte fangene var underernærte og hadde ikke mat. Mange ble tatt underveis, mens andre døde av sult og kulde.

Fanger på flukt ble ofte angitt av folk i området rundt leirene eller arbeidsplassene. I norske aviser var det advarsler om strengeste straff for å hjelpe sovjetiske krigsfanger å flykte. Tyskerne betalte godt for opplysninger om fanger som hadde rømt.

The German occupation forces considered escaped Soviet POWs to be a threat from the very start of the war. They feared espionage, sabotage and the organisation of partisan groups.

The German guards would often order Soviet POWs to walk ahead of them, and then shoot them in the back, later to report that the prisoners had been shot while fleeing.

Soviet POWs trying to escape to Sweden had little chance of success. They were usually unable to speak Norwegian and had poor clothing and shoes. They were also undernourished and had no food. Many were caught while on the run, and many died from hunger and cold.

Some of the people who were neighbours of prison camps or construction sites would often report escaping prisoners to the police. Norwegian newspapers would carry warnings of the strictest punishments for helping Soviet POWs escape. The Germans paid well for information about escaped prisoners.

Forbud mot å omgås krigsfanger.

I den senere tid har det forekommet tilfeller hvor den norske befolkning har hjulpet russiske krigsfanger under flukten fra fangeleirene, og gitt dem levnetsmidler og husly. Likeledes har det forekommet at den norske befolkning har forsøkt å gi russiske fanger levnetsmidler mens disse har vært under marsj fra fangeleir til arbeidsplass ell. lign.

Under henvisning til tidligere kunngjøringer og oppslag ved fangeleirene, innskjerpes det atter, at enhver som på noen som helst måte forsøker å sette seg i forbindelse med fangene ved f. eks. å snakke til dem, gi dem matvarer ell. lign. utsetter seg for den aller strengeste straff.

Senja politimesterembete, 27. august 1942.

Alf H. Lian,
kst.

*Harstad Tidende 11. september 1942.
Harstad Tidende (newspaper) 11 September 1942.*

CONTACT WITH PRISONERS OF WAR PROHIBITED

Recently there have been cases where Norwegian citizens have assisted Russian prisoners of war in their escape from POW camps, and have provided them with food and shelter. There have also been occurrences where Norwegian citizens have attempted to give Russian POWs food while they have been marching from their camps to their workplace.

With reference to earlier announcements and warnings posted by the POW camps, it is again warned that any person who in any way whatsoever attempts to contact prisoners by for example speaking to them, giving them food or similar, will be subjected to the most severe punishment.

Chief Constable of Senja district, 27 August 1942

Alf H. Lian
Acting Chief Constable

NORSKE HJELPERE

Den norske befolkningen hadde sympati og omsorg for de mishandlede fangene. Mange ga mat og klær til fangene, oppmuntret dem med et smil og viste at de var deres venner. Mange hjalp fangene med stor fare for eget liv.

Major Leiv Kreyberg var blant de første i 1945 som fikk se hvilke forhold krigsfangene hadde vært utsatt for i Nordland:

«Under hele krigen hadde befolkningen i disse distriktene sett fangetransporter komme og gå, sett de fillete, sultne og elendige krigsfangene, og konstatert massedødsfallene, dels av sykdom, dels av myrderier».

Eli Holtsmark var tolv år under krigen. Synet av fanger i leiren ved sykehuset i Bergen gjorde sterkt inntrykk på henne:

«Vi krøp framover til vi kom til gjerdet. Der sto fanger, grå uniformer, tynne og medtatte, men veldig blide. Mat ble smøget inn under den solide fangenettingen. De tyske vaktene så det godt, men lot det passere. Vi så på fangene spise matpakkene med tydelig glede. Fangene så gamle ut, med grimet, grå og rynket hud. Sterke, slitte hender. Men øynene var unge, så vennlig og glad på oss. En gang jeg listet mat under gjerdet, kom en stor hånd fram og det ble et håndtrykk. De tyske vaktene lot det stilltiende skje. Vendte seg halvt bort med vennlig kroppsholdning. Det utviklet seg en vane med å komme med mat».

I Ålesund var malermester Johan Hjelmeland en god hjelper for de sovjetiske krigsfangene. Han forteller om synet av den første gruppen på 200 sovjetiske krigsfanger som kom til byen i julen 1942:

«Det var bitende kaldt, og fangene hadde bare noen filler på kroppen. På beina hadde de strie. Enkelte av dem var blitt sjuke, noen ble lempet på land som planker. Da de skulle stille opp til mønstring, var mange av dem så medtatt at de stupte. De som ikke klarte å reise seg igjen, ble slengt på en lastebil og kjørt bort. Det hele var opprørende og grusomt, og jeg lovt meg sjøl at her må hjelp til, sjøl om jeg skal tigge resten av mitt liv».

NORWEGIAN HELPERS

The Norwegian people displayed sympathy and care for the abused prisoners. Many gave them food and clothing, encouraged them with smiles and showed that they were friendly. Many also helped the POWs, at great risk to their own lives.

Major Leiv Kreyberg was one of the first in Norway who in 1945 came to see the conditions the POWs had suffered under in Nordland county:

«During the entire war the people in the local districts had seen prisoner transports coming and going, they had seen the ragged, hungry and miserable POWs and seen the mass deaths, some from hunger, some murdered».

Eli Holtsmark was a pre-teen during the war. The sight of prisoners close to the hospital in Bergen made a strong impression on her:

«We crept up to the fence. There were prisoners there, grey uniforms, thin and shabby, but surprisingly smiling. Food was slipped under the thick prison wire. The German guards noticed but turned a blind eye. We saw the prisoners eating the lunches we brought them with obvious relish. They looked old, with grimy grey and wrinkled skin. Strong worn hands. But their eyes looked young, looking at us with friendliness and thankfulness. Once when I passed food under the fence a large hand appeared and gave me a handshake. The German guards let it go without intervention. They turned half away with a friendly body language. We developed a habit of bringing food».

In the town of Ålesund, Johan Hjelmeland, a master painter, was a good helper for the Soviet POWs. He tells about the sight of the first group of 200 Soviet prisoners of war who came to the town at Christmas in 1942:

«It was biting cold, and the prisoners were only dressed in rags. Their feet were wrapped in sacking. Some were sick, some were slung ashore like pieces of wood. When they were to stand to attention, many were so exhausted that they simply fell. Those who were unable to get up again were tossed into the back of a truck and taken away. It was so disgusting and gruesome, and I promised myself that I must help even if I would have to beg for the rest of my life».

SIVILE TVANGSARBEIDERE / CIVILIAN FORCED LABOUR

Sivile sovjetiske tvangsarbeidere ble kalt «Ostarbeiter». For mange sivile tvangsarbeidere var arbeid for Organisation Todt den beste muligheten til å overleve krig, forfølgelse og utryddelse. Sovjetiske sivile tvangsarbeidere utgjorde den største gruppen av arbeidskraft innenfor Organisation Todt i Tyskland og de okkuperte områdene. Rundt 100 av 9000 sovjetiske tvangsarbeidere døde på norsk jord og de overlevende ble sendt hjem i 1945.

Civilian Soviet forced labourers were called «Ostarbeiter» (Eastern workers). For many civilians forced to work, Organisation Todt was the best option for surviving the war, persecution and extermination. Soviet civilian forced labourers were the largest group of labourers in Organisation Todt in Germany and the occupied areas. Around 100 of the 9000 Soviet civilian forced labourers died on Norwegian soil, while the survivors were returned home in 1945.

Nina, Olga og/and Katja Svirejko

NINA, KATJA OG OLGA SVIREJKO

I midten av april 1944 kom 95 kvinnelige sovjetiske tvangsarbeidere til Oslo fra Århus i Danmark. Blant dem var de tre søstrene Olga, Nina og Katja Svirejko i alderen 17, 15 og 12 år. Bak seg hadde de en lang og slitsom reise. Den hadde startet i landsbyen Bolsjaja Mosjinitjsja i Mogilov-regionen i Hviterussland. Tyske soldater hadde brent ned alt de eide like etter angrepet på Sovjetunionen i 1941.

De tre søstrene ble sendt til Mo i Rana i Nordland og satt til å arbeide på kjøkkenet ved et tysk feltlasarett. De slet hardt og jobbet fra klokken fire om morgenen til klokken åtte om kvelden. I slutten av juli 1945 ble de sendt hjem med skipet S/S Stella Polaris fra Mo i Rana til Murmansk. I Murmansk ble de tre søstrene kontrollert av sovjetiske myndigheter og deretter sendt hjem og gjenforent med sine foreldre.

PJOTR MIKHAJLIVITSJ SAFRONOV

1943 ble Pjotr tatt som sivil tvangsarbeider ved grensen til Hviterussland og deretter sendt til konsentrasjonsleir i Polen 14 år gammel. Han måtte grave skyttergraver for tyskerne og ble mishandlet av strenge vakter. I 1944 ble han sendt til Tønsberg for å bygge flyplass. I Norge fikk de bedre behandling og arbeidet var mindre hardt enn i Polen.

IVAN METLITSKIJ

Ble sendt fra Hviterussland til Årdal som sivil tvangsarbeider 16 år gammel i 1944. Arbeidet i et steinbrudd ved fabrikk på Årdal. Ble senere sendt til leir i Hokksund og arbeidet der som tømmerhugger. I Hokksund ble han og flere tvangsarbeidere utleid som arbeidshjelp til en norsk mann. Her fikk de god behandling og bedre mat enn i leiren.

VASILIJ SJEVTSJENKO

Arrestert av tyskerne i Polen i september 1942 og plassert i krigsfangeleir. I april 1943 ble han sendt til krigsfangeleir i Saudasjøen. Her ble han satt til jordbruksarbeid. Vasilij og en medfange rømte og ble deretter overgitt til Gestapos fengsel i Trondheim.

NINA, KATJA AND OLGA SVIREJKO

In the middle of April 1944, 95 female Soviet forced labourers came to Oslo from Århus in Denmark. Among these were the three sisters Olga, Nina and Katja Svirejko, aged 17, 15 and 12. They had a long and gruelling journey behind them that had started in the village of Bolsjaja Mosjinitjsja in the Mogilov region in Byelorussia. German soldiers had torched everything they owned just after the attack on the Soviet Union in 1941.

The three sisters were sent to Mo i Rana in Nordland county and put to work in the kitchen of a German field hospital. They had very hard work, toiling from four in the morning to eight in the evening. Towards the end of July 1945, they were returned home on the S/S Stella Polaris to Murmansk. In Murmansk, the three sisters were checked by the Soviet authorities and then sent home and reunited with their parents.

PJOTR MIKHAJLIVITSJ SAFRONOV

In 1943, Pjotr was taken as a civilian forced labourer on the Byelorussian border and then sent to a concentration camp in Poland when he was 14 years of age. He was forced to dig trenches for the Germans and abused by strict guards. In 1944, he was sent to the city of Tønsberg in Norway to help build an airport. In Norway, the prisoners were treated better and the work was not as hard as in Poland.

IVAN METLITSKIJ

Ivan, 16 years of age, was sent from Byelorussia to Årdal as a civilian forced labourer in 1944. He worked in a quarry for a factory at Årdal. He was later sent to a camp at Hokksund where he worked as a lumberjack. Here he and several other labourers were rented to a Norwegian man as labour where they were given good treatment and better food than in the camp.

VASILIJ SJEVTSJENKO

Vasilij was arrested by the Germans in Poland in September 1942 and placed in a POW camp. In April 1943, he was sent to another POW camp at Saudasjøen in Norway. Here he did farming work. Vasilij and another prisoner escaped, and after being caught they were sent to the Gestapo prison in Trondheim.

FRIGJØRING / LIBERATION

Ved frigjøringen i 1945 befant det seg rundt 84 000 sovjetiske krigsfanger på norsk jord. Mange krigsfanger hadde behov for medisinsk behandling. I juni 1945 overtok svensk Røde Kors det tyske Ortulasarett på Klungset i Fauske. På kort tid ble 400 sovjetiske pasienter behandlet av svenske og norske leger og sykepleiere. Det var mange tilfeller av alvorlig tuberkulose og hungerødem. Svensk Røde Kors forsynte samtlige leirer i Nordland fylke med mat så langt det lot seg gjøre.

Irina Skretting arbeidet som tolk da nordmennene overtok fangeleiren på Jørstadmoen:

«Jeg så aldri verre forhold enn ved Jørstadmoen. Det som møtte oss i denne leiren var ubeskrivelig. Særlig brakkene med tuberkuløse fanger. De var nærmest isolert fra de andre. Tyskerne var også livredde for å bli smittet. Fangene lå på brisker langs veggene. Det var så trangt at det nærmest var umulig å komme seg inn og ut av brisken. De sanitære forholdene kan heller ikke beskrives. Det var ufattelig at disse brakkene kunne ha vært tilholdssted for mennesker».

When liberation came in 1945, there were around 84 000 Soviet POWs on Norwegian soil, many of them in need of medical treatment. In June 1945, the Swedish Red Cross took over the German «Ortulasarett» (local field hospital) at Klungset close to Fauske. Within a short period of time 400 Soviet patients were treated by Swedish and Norwegian doctors and nurses. There were many cases of severe tuberculosis and hunger oedema. The Swedish Red Cross supplied as much food as possible to all the camps in Nordland county.

Irina Skretting was an interpreter when the Norwegians took over the camp at Jørstadmoen:

«I never saw worse conditions than at Jørstadmoen. What we found in this camp was indescribable. Particularly the barracks with POWs with tuberculosis. They were basically isolated from the others. The Germans were also afraid of becoming infected. The prisoners were lying in bunks along the walls. The lack of space almost prevented people from getting in and out of their bunks. Nor is it possible to describe the sanitary conditions. It is appalling to think that these barracks have been used as a place for people to live in».

Side 20: Grev Folke Bernadotte på besøk i Klungset leir på Fauske 1945. Fotoeier: Svensk Røde Kors.

Side 21: Norsk soldat og sovjetisk barn 1945. Fotoeier: Riksarkivet.
Page 20: Count Folke Bernadotte visiting Klungset camp at Fauske 1945. Owner of photo: Svensk Røde Kors
Page 21: Norwegian soldier and Soviet child 1945. Owner of photo: National Archives of Norway.

HJEM TIL SOVJETUNIONEN / RETURN TO THE SOVIET UNION

Den 13. juni 1945 startet hjemsendelsen – repatrieringen – av sovjetborgerne. Alle tilgjengelige skip og alle transportmuligheter gjennom Sverige ble benyttet til dette formålet. I løpet av juni og juli 1945 ble omkring 84 000 frigitte sovjetiske statsborgere sendt tilbake til Sovjetunionen fra Norge. Om lag halvparten av de som ble repatriert dette året var av stor-russisk nasjonalitet. Men også ukrainere, hviterussere, georgiere, tatarer og andre mindre nasjonaliteter var blant de hjemsendte.

Da de fleste frigitte sovjetiske krigsfangene var sendt hjem, gjorde spørsmålet om tvangsrepatriering seg gjeldende. Sovjetiske myndigheter og de allierte hadde ulike tolkninger av hvem som var sovjetborgere. Fra norsk side var forholdet til de sovjetiske myndighetene avgjørende for de avgjørelsene som ble tatt. Til slutt var det 1566 personer som ikke hadde fastsatt statsborgerskap og ansvaret for disse ble overlatt til allierte myndigheter.

Hjemvendte sovjetiske krigsfanger og deres skjebne har i lang tid vært gjenstand for spekulasjoner. Vestlige forfattere har i mange tilfeller gitt en ensidig fremstilling av sovjetiske myndigheters mottakelse av krigsfangene, med fokus på henrettelser og nye fangenskap i straffarbeidsleirer. Tidligere krigsfangers beretninger viser at de som regel ble utsatt for en grundig undersøkelse etter hjemkomsten. Nyere tids sovjetisk forskning tilsier at over halvparten ble sendt direkte hjem.

On 13 June 1945, the repatriation of Soviet citizens commenced. All available ships and all means of transportation through Sweden were used for this purpose. In the course of June and July 1945, around 84 000 liberated Soviet citizens were returned to the Soviet Union from Norway. Around half of those repatriated that year were of Russian nationality. Ukrainians, Byelorussians, Georgians, Tatars and other nationalities were also returned home.

When most of the liberated Soviet POWs had been repatriated, the question of forced repatriation was raised. The Soviet and Allied authorities had different interpretations of who were Soviet nationals. Relations with the Soviet authorities had much to say when the Norwegian authorities made their decisions. In the end, 1566 persons were found to have no determinable citizenship and the responsibility for these was left to the Allied authorities.

The fate of repatriated Soviet POWs has long been the subject of speculation. Western authors have in many cases given a one-sided description of how the Soviet authorities received the POWs, focusing on executions and new terms of imprisonment with hard labour. The stories told by former POWs show that they generally underwent thorough examinations after their return. More recent Soviet research suggests that more than half were sent directly home.

Sovjetiske krigsfanger i Bogen ved Narvik 1945. Fotoeier: Randulv Pedersen.
Soviet POWs in Bogen by Narvik 1945. Owner of photo: Randulv Pedersen.

SOVJETISKE KRIGSGRAVER I NORGE / SOVIET WAR GRAVES IN NORWAY

Omkring 13 700 sovjetiske krigsfanger døde under oppholdet i Norge. De høye dødstallene gjør disse krigsfangene til krigens største tapere på norsk jord.

Dødstallene er fremdeles usikre. Det skyldes både at kildemateriale ble ødelagt ved den tyske kapitulasjonen, og at nazistene hadde liten respekt for menneskeliv. Krigsfanger ble kastet i fellesgraver eller knapt nok gravlagt.

I dag er kun 2700 av ofrene identifisert ved navn. Norske myndigheter har nå satt i gang forskningsprosjektet «Krigsgraver søker navn» for å identifisere flere av de sovjetiske ofrene. Opplysningene om de identifiserte ofrene skal gjøres tilgjengelig i en database hvor man kan søke etter svar på den enkelte fanges skjebne.

Around 13 700 Soviet POWs died in Norway. The high mortality count makes these POWs the largest group of war losses on Norwegian soil.

Exact mortality figures are still uncertain as the source material was destroyed when the Germans capitulated, and also because the Nazis had little respect for human life. POWs were thrown into common graves or never properly buried.

Today only 2700 of the victims have been identified by name. The Norwegian authorities have now launched the research project «Krigsgraver søker navn» (War graves seek names) to identify more of the Soviet victims. Information about the victims that are identified will be made available in a database which can be searched for answers about the fate of individual prisoners.

*Hestbrinken krigskirkegård 1945.
Fotoeier: Salten Museum.
Hestbrinken War Cemetery 1945.
Owner of photo: Salten Museum.*

«OPERASJON ASFALT» / «OPERATION ASPHALT»

Den kalde krigen bidro til at de sovjetiske krigsfangenes historie lenge var skjøvet ut av den norske krigshistorien.

Hendelsene omkring den såkalte «Operasjon Asphalt» i 1951 var nært knyttet til den kalde krigens politikk. Dette året ble levninger etter døde sovjetiske krigsfanger flyttet fra gravsteder i Nord-Norge til krigsgravstedet Tjøtta på Helgelandskysten.

Mange monumenter ble ødelagt under flyttingen av krigsgravene. En anleggsarbeider opplevde høsten 1950 at et gravmonument ved Bjørnelva ble sprengt i stykker. På spørsmål om hvorfor dette ble gjort, fikk han til svar at «*det er så uhyggelig for turistene å se disse russiske gravmonumentene stå slik omkring*».

In part because of the Cold War, the history of the Soviet POWs was for a long time nothing more than a footnote in the history of the war in Norway.

Events surrounding the so-called «Operation Asphalt» in 1951 were closely connected to the politics of the Cold War. During that year, remnants of deceased Soviet POWs were moved from burial sites in northern Norway to the Tjøtta war cemetery on the Helgeland coast.

Many monuments were ruined during the removal of the war graves. A construction worker witnessed in the autumn of 1950 that a memorial stone close to Bjørnelva was blown up. When he asked why, the answer was that «*It is so unpleasant for the tourists to see these Russian grave memorials standing around like this*».

Side 26: Sovjetiske krigsgraver. Saltfjellet 1945.
Fotoeier: Riksarkivet.

Side 27: Ødelagt monument på Saltfjellet 2003.
Fotoeier: Harry Bjerkli.

Page 26: Soviet war graves. Saltfjellet 1945.
Owner of photo: National Archives of Norway.
Page 27: Ruined monument at Saltfjellet 2003.
Owner of photo: Harry Bjerkli.

MINNESTEDET TJØTTA / THE TJØTTA MEMORIAL SITE

Den store fellesgraven på Tjøtta krigskirkegård er markert med et sju meter høyt monument. «I takknemlig minne om sovjetiske soldater som mistet livet i Nord-Norge under krigen 1941–1945 og som er gravlagt her» står det på monumentet. Det fremstår som et symbol på den ukjente soldats grav.

Ved siden av monumentet er 826 av de 7551 sovjetiske ofrene navngitt med egne navneplater på norsk og kyrillisk. Navneplatene var i en periode fjernet fra fellesgraven for ofrene. De er nå på plass igjen, og navnene på flere identifiserte ofre skal synliggjøres på minnestedet.

Navneplatene er en viktig del av minnestedet Tjøtta. De formidler en glemt historie på norsk jord, og gir et unikt nærvær til historien. De er også svært viktige for pårørende av ofrene på leting etter informasjon om slektinger som endte sine liv i tysk fangenskap i Norge.

The large mass grave at Tjøtta churchyard has a seven-metre high memorial stone, on which these words are inscribed: «In grateful memory of Soviet soldiers who lost their lives in northern Norway during the war 1941-1945 and who are buried here». It stands as a symbol of the grave of the unknown soldier.

Alongside the memorial stone, 826 of the 7551 Soviet victims have been named with separate name plates written in Norwegian and Cyrillic. After having been removed from the mass grave for a period of time, these name plates are now back in place, and the names of other victims will be added to the memorial site when they are identified.

The name plates are an important element of the Tjøtta memorial site. They present a forgotten history on Norwegian soil, giving history a unique presence. They are also very important for survivors of the victims who are looking for information about relatives who ended their lives in German imprisonment in Norway.

Side 28: Tjøtta krigskirkegård 1951.
Fotoeier: Johan Ottesen.

Side 29: Tjøtta krigskirkegård 2005. Foto: Sverre Krüger.
Page 28: Tjøtta War Cemetery 1951. Owner of photo: Johan Ottesen.
Page 29: Tjøtta War Cemetery 2005. Photo: Sverre Krüger.

DOCUMENTARY FILM

Soviet POWs after liberation, Saltfjellet 1945. Recordings from NRK, Kreyberg organizing humanitarian aid.

Swedish Red Cross field hospital, Klungset camp in Fauske 1945. Swedish Red Cross, filmed by Niklas Skoglund and Cai Nilsson.

Soviet POWs after liberation, Saltdal and Saltfjellet 1945. Swedish Red Cross, filmed by Niklas Skoglund and Cai Nilsson.

Escaped Soviet POWs arriving in Sweden from Norway. Private Swedish film recording.

INTERVIEWS

NINA SVIREJKO

«In 1941. Only two weeks after the war started the Germans came and everything was burned down.

But this was the first period. Before the partisan wars and all that started ... Then they became more brutal, they started to burn down entire villages, with people and everything ... Many villages were burned down, with people ... To the ground, they chased them into ... They were actually going to burn us down too, – they took us from the forest to a village and started telling us what was going to happen.

But whether it was fate – we were lucky and were sent to Germany ... So we survived. And we hadn't thought we would ... But you know, we felt no fear, perhaps we didn't have much up in our heads back then, you know. If we were to be shot, then we would be shot. It didn't matter to us ...

They are a unique people. I'm telling you. We still feel, even to this day, that they're a unique people. Not just these girls ... Here was the camp. And behind the camp there was a small house. And some Norwegian women lived there. And we would go there sometimes. And they took us in with open arms! Even if ... our POWs were working in the camp. The camp for POWs was located along the fjord somewhere. And they were brought here to our camp and they worked here. And of course we would steal all we could. If, for example, I fetched potatoes from the cellar, and I saw that the prisoners were hungry, I would try to hide some away, so that they – they were under guard you see – that they would have a chance to find even just these potatoes and eat them. And the Norwegians, when we came there, they would give me, us, some food, which we could pass on. And the camp commander once discovered this ... that we gave them ... and then there was a storm. We had to be punished. And there was a Norwegian who worked for the Germans ... and he said: 'I did it. It was me who did it.' So you understand we have the very best impression of these people ... the highest culture ...»

PJOTR MIKHAJLIVITSJ SAFRONOV

«It was obvious that our spirits rose. We understood that we would not die here – if they here were able to throw away such food ... – that we were now in a totally different place ... We were really truly happy, honestly! And we weren't wrong, everything that happened just confirmed this ... We were able to see and admire the culture, the people who were so beautiful, healthy, well dressed and happy – even during the German occupation.

When I arrived I could barely come to my senses again, just thinking about how I could be facing such a certain death? Because it was clear that this dog could have torn me to pieces in the wink of an eye, but I arrived all in one piece and got out again! The concentration camp was a common area, but in the middle was the administration section which was fenced in by barbed wire, but not as heavily as the external fences. So sneaking into the

administration through the barbed wire was no problem. From above there was a slope, and it was impossible to creep through, but from below it was possible if you hugged the ground.

And afterwards I came back to the same barracks with ... with a handful of grain which they all threw themselves at. I put some in the hands of three or four persons ... I remember I had a rotten tooth. Some grain stuck in my tooth. I remember how I groaned, I could hardly recover again ...»

IVAN METLITSKIJ

«We were put in a camp and guarded by Germans, an old German. There were bunks, three on top of each other, made from wood and with barbed wire stretched around. And we ... And me, I was in the quarry. We split rocks

with hammers and fed them into the crusher.

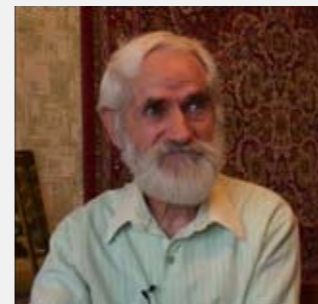
... if they were small, we threw them right away, but we crushed the bigger ones with hammers. And one stone ... I ran across to pick it up from the other side, and then they threw the rock from there, and it hit me in the head ... and it injured my head. And then they took me to a ... it was a field hospital, a small German hospital, and Norwegian. And a doctor, Chief Surgeon Johansen, he kept me there for two months and learnt Russian. So when the Germans checked up on me he said: 'He's very sick. A kind of... a contagious disease'. So we ... He took me to a room and fed me good food, and came to me and learnt [Russian] from me. I said: 'Good. Your Russian is good.' ...

At Årdalen, in the canteen there, the staff was Norwegian. They took us to this canteen under guard ... and fed us, and immediately after ... with machine guns ... they drove us to the camp, it was around two kilometres on foot.

Once they took us to the canteen, we ate, and then I hid behind the door. Everybody went back to the camp, but I stayed there. And just then the Germans had a search, they checked the canteen. And they found me there.

The Germans dragged me out from behind the door ... Two young SS men, around 25 years old; they hit me until I started to bleed out of my ears. And ... And then they didn't let me back into the camp again. And they said that Ivan had been shot ... in the camp where I worked. And then they sent me to the concentration camp in Hokksund again.»

VASILIJ SJEVTSJENKO

«I was 16 years old, and had just finished the 8th grade in school. And in 1941 the Germans occupied our village, where I lived. In 1941, they occupied our village. Well, I was a member of Komsomol [The Communist Union of Youth], had finished grade 8 before the war ... And my conscience told that now I would have to fight the occupiers. So I started to fight ... I became the contact person for the partisans ... But among the

people there were different opinions. There were those who were dissatisfied – relatives of the policemen and others. And they found out what I was doing ... there. And what was it I had been doing? Well for the most part ... in the district, where the Germans had opened their office ... there was a portrait of Hitler. So I looked at this portrait and remembered him, this Hitler. And I thought: 'Just wait! I'm really going to hang this Hitler, this hero of yours!' So I used a big sheet of paper to draw, I had these sheets of paper, I had liked to draw ... I drew Hitler, a caricature of Hitler. And I wrote: 'Hitler has as much chance of seeing Moscow as of seeing his own ear!' And he's pulling his ear and jumping up to see this ... the ear. And then the next day, people in the village saw this. And that's when it started...

We were taken back into the barracks ... We rested in the barracks at night ... And then, at daytime back to the works. And I was doing something there ... And once we were waiting for ... the supervisor who took us to our places, at the works where we sorted. And then there was this ... he passed by me once, then again and looked at me ...

– 'You? Vasilij?'
– 'Vasilij', I answer
– 'Sjevtsjenko?'
– 'Sjevtsjenko, yes.'

– 'Oh!'
He moves up to me and takes my hand, presses my hand and says:

– 'You know, Martin?'
– I say: 'Martin Grong. I know. Martin Grong'.

Then he says: 'Martin Grong asked me to tell you that you must leave here, go to the Swedish border, at once! The Gestapo will soon come to arrest you!' He whispered something in Russian, he had learnt from us. 'They are going to arrest you.' And he gave me a compass, a tin with meat and said: 'Before you go ... where you climb up to crush, up the stairs, up on the roof. There is the motor that moves this ...'

'The crane. For the loading ...' 'There's supposed to be a shiny cable there and a coil. Electrical. So when you are escaping, put the cable on this coil and run away. And head straight out, to the border, east by the compass. Straight east, towards the east. The border is around four kilometres away', he said.»

UTSTILLING SOVJETISKE KRIGSFANGER I NORGE

Oppdragsgivere	Utenriksdepartementet og Kulturdepartementet
Produksjonsansvarlig	Falstadsenteret
Utstillingsdesign og produksjon	Aas/Thaulow arkitekter
Fagkonsulent og utstillingstekster	Marianne Neerland Soleim
Prosjektgruppe Falstadsenteret	Tone Jørstad, Marianne Neerland Soleim, Ingeborg Hjorth, Arne Langås, Åshild Karevold
Oversettelser	Tolk Midt-Norge, Trondheim
Fotografier og film	Falstadsenteret, Riksarkivet, Frode Frostad, Lars Gisnås, Johan Ottesen, Elsa I. Dillan, Sverre Krüger, Harry Bjerkli, Rana Museum, Forsvarsmuseet, Svensk Røde Kors, Storyline Studios AS, Svenska Film Institutet
Gjenstander	Gjenstander laget av sovjetiske krigsfanger i Norge. Falstadsenterets arkiv.
Katalog	Marianne Neerland Soleim, Ingeborg Hjorth, Arne Langås, Åshild Karevold
Layout katalog	Åshild Karevold
	Katalogtrykk: Wennberg trykkeri AS
	ISBN: 978-82-92383-19-3
	Trykt som del av Falstadsenterets skriftserie 2010

Utstillingen er en del av formidlingen til forskningsprosjektet «Painful Heritage», et samarbeidsprosjekt mellom Falstadsenteret og NTNU Vitenskapsmuseet, finansiert av Norges Forskningsråd.

EXHIBITION SOVIET PRISONERS OF WAR IN NORWAY

Commissioned by	Ministry of Foreign Affairs and Ministry of Culture
Exhibition design and production	Aas/Thaulow Architects
Consultant and exhibition texts	Marianne Neerland Soleim
Project Group: The Falstad Centre	Tone Jørstad, Marianne Neerland Soleim, Ingeborg Hjorth, Arne Langås, Åshild Karevold
Translations	Tolk Midt-Norge, Municipality of Trondheim
Photos and film footage	The Falstad Centre, the National Archives, Frode Frostad, Lars Gisnås, Johan Ottesen, Elsa I. Dillan, Sverre Krüger, Harry Bjerkli, Rana Museum, the Norwegian Armed Forces Museum, Swedish Red Cross, Storyline Studios AS, Swedish Film Institute
Exhibition items	Objects made by Soviet POWs in Norway. The Falstad Centre Archive.
Catalogue	Marianne Neerland Soleim, Ingeborg Hjorth, Arne Langås, Åshild Karevold
Layout catalogue	Åshild Karevold

ISBN: 978-82-92383-19-3

The exhibition is part of the research project «Painful Heritage», a cooperative project involving the Falstad Centre and the NTNU Museum of Natural History and Archaeology, funded by the Norwegian Research Council.

Sovjetisk krigsfange Saltfjellet 1945.
Fotoeier: Riksarkivet.
Soviet POW. Saltfjellet 1945.
Owner of photo: National Archives of Norway.

